

چکیده محتوایی

ارائه دهنده (حجت الاسلام ابراهیمی): اخلاق همچون سایر علوم بر مبانی متعددی بنا شده که این مبانی در ترسیم نظام اخلاقی و در ادامه در تدوین دستورات اخلاقی نقشی اساسی دارند. یکی از مهمترین این مبانی معرفت‌شناسی است. مبانی معرفت‌شناسی، وظیفه تبیین و توجیه مفاهیم و گزاره‌های اخلاقی و معرفی منابع و راه‌های معرفت و ارزش‌گذاری آنها را دارد. در این کرسی با روش توصیفی-تحلیلی، مبانی معرفت‌شناسی اخلاق و سطح تأثیرگذاری آنها در معرفت اخلاقی در اندیشه‌های کلامی شیخ صدوق □ بررسی می‌شود. موضوعاتی مانند عقل، وحی، حس، و شهود، از ارکان اساسی در مبانی معرفت‌شناسی شیخ صدوق □ است. هر چند از شیخ صدوق □ به عنوان عالمی نصگرا یاد می‌شود، لکن در اندیشه شیخ صدوق □ عقل به عنوان منبعی مستقل در حیطه امور عقلی است که به سایر منابع معرفتی اعتبار می‌بخشد. همچنین از عقل به عنوان منبع معرفتی ابتدائی یاد می‌شود که در کنار وحی به عنوان، راه‌های اصلی معرفتی شناخته می‌شوند.

ناقد اول (حجت الاسلام دکتر کریمی):

- در صفحه سوم مبانی تصدیقی که در تعیین مبانی اخلاق موثر است را فرموده اید که معنا ندارد.
- چرایی طرح مسئله و پیشینه تحقیق در این موضوع در مقدمه نیامده است.
- مطلبی که آمده چه ربطی به جایگاه عقل نظری در اخلاق دارد که در عنوان فرعی آمده بود؟
- استدلال به عدل الهی برای اثبات حسن و قبح عقلی از عبارت شیخ صدوق در صفحه ۹ محل اشکال است.
- نسخ چه ربطی به بحث دارد؟ هیچ ارتباط مفید و روشنی در مسأله در اینجا نیامده است.
- حس به عنوان منبع مکمل دانسته شده و نقش آن در بحث اخلاق بیان نشده است.

ناقد دوم (حجت الاسلام دکتر آذریان):

- فلسفه پرداختن به این مسئله ناظر به حل چه مسئله و مشکلی است؛ لذا مشخص نیست مسئله پژوهش چیست.
- میان مبانی و منابع معرفت‌شناسی باید تفکیک قائل شد که با توجه به روشن نبودن این مسئله، خروج موضوعی مشاهده می‌شود.
- مسئله حسن و قبح شرعی و عقلی نیاز به تبیین و تمییز دارد؛ در برخی قسمت‌ها میان حسن و قبح عقلی و حسن و قبح عقلایی خلط مشاهده می‌شود.
- طرح مسئله حجیت خبر واحد مربوط به مباحث عقل عملی است؛ در حالی که در این پژوهش به طرح این مسئله در مبانی معرفت‌شناسی شده که نیاز به تأمل دارد.